

Elektroniskās klīringa sistēmas SEPA atbilstības pašnovērtējums¹

Lai sasniegtu vēlamu caurredzamību, Eirosistēma/ECB (ECB) sagaida, ka galvenie infrastruktūru nodrošinātāji, kuru mērķis ir atbilstība SEPA kritērijiem, veic regulāru pašnovērtējumu un to publicē.

Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS) ir neliela apjoma klientu kredīta pārvedumu neto norēķinu sistēma, kas sāka darbu 1998. gada 17. novembrī. Pašlaik EKS ir lielākā klientu maksājumu apstrādes sistēma Latvijā, kas nodrošina ātru, efektīvu un lētu norēķinu veikšanu latos un eiro. Eiro maksājumu apstrādi EKS uzsāka 2008. gada janvārī, dodot iespēju arī klientu maksājumus eiro – līdzīgi maksājumiem latos – starp Latvijas bankām izpildīt vienas darbadienas laikā.

2009. gada sākumā Latvijas Banka, Latvijas Komercbanku asociācija un Latvijas Republikas Valsts kase vienojās par kopēju koncepciju EKS pārveidei par SEPA atbilstīgu sistēmu, ko plānots ieviest 2010. gada 12. novembrī.

EKS ir attīstības procesā, lai kļūtu par SEPA shēmai atbilstīgu ACH. Latvijas Banka veica EKS SEPA atbilstības pašnovērtējumu, ņemot vērā EKS funkcionalitāti, ko plānots nodrošināt 2010. gada 12. novembrī.

Lai nodrošinātu savietojamību ar citām SEPA infrastruktūrām un EKS dalībnieku sasniedzamību, EKS veiks eiro pārrobežu kredīta pārvedumu ziņojumu apmaiņu ar *Deutsche Bundesbank* sistēmu *SEPA Clearer*.

1. Maksājumu apstrādes kritērija nosacījumi: lai veicinātu infrastruktūru SEPA atbilstību, infrastruktūras tiek lūgtas ievērot Eiropas Maksājumu padomes (EPC) apstiprinātā SEPA infrastruktūru ietvara prasības, SEPA kredīta pārvedumu rokasgrāmatu un/vai SEPA tiešā debeta shēmas(-u) rokasgrāmatu(-as), ieviešanas vadlīnijas un ar tām saistītos UNIFI (ISO 20022) XML standartus, kā arī būt gatavām atbalstīt shēmas testēšanu atbilstoši EPC plāniem.

- 1) Vai ir nosūtīta EPC pievienošanās vēstule (*disclosure letter*) saistībā ar jūsu nodomu kļūt par SEPA shēmai atbilstīgu CSM (*clearing and settlement mechanism* – klīringa un norēķinu sistēma)?

Jā Nē

Komentāri:

Latvijas Bankas pievienošanās vēstule Nr. 10-08.1/2009/2 par nodomu EKS veidot kā SEPA kredīta pārvedumu shēmai atbilstīgu klīringa un norēķinu infrastruktūru (*Disclosure of intent to be a SEPA Credit Transfer Scheme compliant CSM*) EPC nosūtīta 2009. gada 3. augustā.

- 2) Vai ir nodrošināta atbilstība SEPA infrastruktūras ietvaram?

Jā Nē

¹ *Terms of reference for the SEPA-compliance of infrastructures, European Central Bank, 25 April 2008.*
<http://www.ecb.int/paym/sepa/timeline/compliance/html/tor.en.html>

Komentāri:

Saskaņā ar EPC SEPA infrastruktūras ietvara (*PE-ACH/CSM Framework*) 1.2. versiju, kas apstiprināta 2008. gada 24. jūnijā (Nr. EPC170/05), EKS būs SEPA shēmai atbilstīgs ACH, t.sk. ievērojot SEPA shēmas atbilstības principus:

- visa maksājumu informācija tiks nosūtīta pilnā apmērā un nemainīta starp iesaistītajiem SEPA shēmas dalībniekiem;
- maksājumi tiks izpildīti vienas darbadienas laikā, tādējādi pilnībā ievērojot EPC SEPA kredīta pārvedumu shēmas rokasgrāmatā maksimāli noteikto laiku, t.sk. starp EKS un *SEPA Clearer*, ieskaitot maksājumu apmaiņu ar Eiropas Banku asociācijas sistēmu STEP2;
- visas komisijas maksas tiks iekasētas tieši no SEPA shēmas dalībniekiem, kas izmantos EKS pakalpojumus, nevis no SEPA maksājuma transakcijas;
- tiks ievēroti apstiprinātie SEPA datu formāti un tehniskās vadlīnijas un tiks pieprasīta to ievērošana;
- SEPA kredīta pārvedumu shēmas rokasgrāmatā noteiktie papildu izvēles pakalpojumi (*additional optional services*) netiks piedāvāti. Piedāvātie pakalpojumi ārpus SEPA shēmām un jebkādu citu papildu pakalpojumu piedāvājums neietekmēs SEPA kredīta pārvedumu shēmas rokasgrāmatas prasību ievērošanu, piemēram, latviešu alfabēta burtu lietošana tiks pamatota ar banku daudzpusējo vienošanos;
- sistēmas noteikumi un funkcionālais apraksts, ietverot operacionālos noteikumus un pieejas kritērijus, būs publiski pieejami;
- 2011. gada sākumā tiks veikts EKS novērtējums atbilstoši ECB pārraudzības standartiem eiro klientu maksājumu sistēmām (*Oversight Standards for Euro Retail Payments Systems*), kas publicēti 2003. gada jūnijā un kas turpmāk, iespējams, tiks grozīti, kā arī līdzīgiem standartiem, ko pēc nepieciešamības izsludina regulatori;
- tiks nodrošinātas SEPA infrastruktūras ietvara prasības attiecībā uz pieejas kritērijiem, funkcionalitāti un pārvaldes kārtības principiem.

3) Vai ir nodrošināta atbilstība SEPA kredīta pārvedumu shēmas rokasgrāmatai?

Jā Nē

Komentāri:

EKS atbildīs EPC SEPA kredīta pārvedumu shēmas rokasgrāmatas *SEPA Credit Transfer Scheme Rulebook* 3.2. versijai, kas apstiprināta 2008. gada 24. jūnijā (Nr. EPC125-05).

4) Vai ir nodrošināta atbilstība SEPA tiešā debeta shēmu rokasgrāmatai(-ām), t.i., "banka-banka" SEPA tiešā debeta maksājumu pamatpakalpojumiem un "uzņēmums-uzņēmums" SEPA tiešā debeta maksājumu pakalpojumiem, kā arī e-mandātu pakalpojumiem?

Jā Nē

Komentāri:

Jautājums netiek attiecināts uz EKS. EKS ir kredīta pārvedumu sistēma, un netiek plānots piedāvāt tiešā debeta maksājumu pakalpojumus.

- 5) Vai ir nodrošināta atbilstība attiecīgajām vadlīnijām, kas nosaka UNIFI (ISO 20022) XML ziņojuma standartu lietošanu?

Jā Nē

Komentāri:

EKS atbildīs EPC SEPA kredīta pārvedumu shēmas "banka–banka" posma ieviešanas vadlīniju *SEPA Credit Transfer Scheme Inter-bank Implementation Guidelines* 3.2. versijai, kas apstiprināta 2008. gada 26. jūnijā (Nr. EPC115-06) un kas nosaka UNIFI (ISO 20022) XML ziņojuma standartu lietošanu.

- 6) Vai jūs spējat nosūtīt visu obligāto maksājumu informāciju (t.s. dzeltenie lauki) pilnā apjomā un nepārveidotu starp iesaistītajiem shēmas dalībniekiem?

Jā Nē

- a. Vai jūs spējat apstrādāt visu SEPA ISO20022 XML maksājuma ziņojuma kopu (dzeltenie un baltie datu lauki)?

Jā Nē

Komentāri:

EKS apstrādās tikai ieviešanas vadlīniju *SEPA Credit Transfer Scheme Inter-bank Implementation Guidelines* 3.2. versijā, kas apstiprināta 2008. gada 26. jūnijā (Nr. EPC115-06), noteiktos maksājuma ziņojuma kopas dzeltenos datu laukus, balstoties uz UNIFI (ISO 20022) XML maksājuma ziņojuma standartiem.

- 7) Vai tiek nodrošināts, ka netiek pazaudēti dati, ja jūs piedāvājat konvertāciju starp XML un nacionālajiem formātiem?

Jā Nē

Komentāri:

Jautājums netiek attiecināts uz EKS. EKS nav paredzēta konvertācija starp XML un nacionālajiem formātiem, jo sistēmā tiks izmantots tikai XML formāts.

- 8) Vai ir veikta adekvāta apstrādes procedūru testēšana?

Jā Nē

Komentāri:

2010. gada otrajā pusē tiek plānota EKS procedūru testēšana atbilstoši EPC SEPA

testēšanas ietvara (*SEPA Testing Framework*) 2.3. versijai, kas apstiprināta 2009. gada 12. martā (Nr. EPC228_06).

- a. Ja jā, lūdzam sniegt informāciju par testēšanas ietvaru, organizāciju un apjomu (iekšzemes vai pārrobežu) un sasniedzamību ("CSM–banka", "banka–CSM–banka", visi maksājumu posmi).

Komentāri:

EKS testēšanas ietvars, organizācija un apjoms (iekšzemes un pārrobežu) un sasniedzamība ("CSM–banka" un "banka–CSM–banka") tiks izstrādāti un ietverti EKS testa plānos.

2. Savietojamības kritērija nosacījumi: lai veicinātu infrastruktūru atbilstību SEPA, infrastruktūras tiek aicinātas piemērot savietojamības noteikumus, t.i., interfeisa specifikācijas un komerciālās procedūras, lai varētu veikt SEPA kredīta pārvedumu un SEPA tiešā debeta maksājumu rīkojumu apmaiņu starp bankām un infrastruktūrām, un starp infrastruktūrām, par ko attiecīgajiem CSM vēlams savstarpēji vienoties, un apņemties nodrošināt savienojumu ar jebkuru citu infrastruktūru pēc pieprasījuma, pamatojoties uz nosacījumu, ka savienojuma nodrošināšanas izmaksas sedz tā infrastruktūra, kas pieprasa savienojumu.

- 1) Vai ir nodrošināta atbilstība savietojamības nosacījumiem, t.i., interfeisa specifikācijām un komerciālajām procedūrām SEPA kredīta pārvedumu un SEPA tiešā debeta maksājumu rīkojumu apmaiņai starp bankām un infrastruktūrām un starp infrastruktūrām?

Jā Nē

Komentāri:

Atbilstība savietojamības nosacījumiem tiks nodrošināta starp bankām un EKS un starp EKS un *SEPA Clearer*.

- a. Ja jā, vai attiecīgie CSM ir savstarpēji saskaņojuši piemērotos savietojamības nosacījumus?

Komentāri:

Savietojamības nosacījumi ir saskaņoti starp Latvijas Banku un *Deutsche Bundesbank*.

- b. Ja netiek piemēroti savstarpēji saskaņoti savietojamības nosacījumi, lūdzam aprakstīt attiecīgos savietojamības elementus (ziņojumu formātus, sistēmas slēgšanas laikus, klīringa un norēķina procedūras, saskaņošanas un kontroles procedūras);

Komentāri:

Jautājums netiek attiecināts uz EKS.

- c. Vai jūs atbildat citiem attiecīgajiem noteikumiem, vadlīnijām vai praksēm, kas nosaka savietojamības nodrošināšanas principus (piemēram, "CSM Market Practices")?

Jā Nē

Komentāri:

EKS atbildīs EPC SEPA CSM tirgus prakses (*SEPA CSM Market Practices*) 1.2. versijai, kas apstiprināta 2008. gada 1. februārī (Nr. EPC248-07). Saskaņā ar EPC SEPA CSM tirgus prakses 1.2. versijā sniegto SEPA infrastruktūru klasifikatoru EKS atbilst ACH kategorijai.

- 2) Vai jūs varat nodrošināt savienojumu ar jebkuru citu infrastruktūru pēc tās pieprasījuma?

Jā Nē

Komentāri:

EKS tiks izstrādāta infrastruktūru savietojamības procedūra, kas nodrošinās savienojumu starp EKS un *SEPA Clearer*, kā arī, savstarpēji vienojoties, ar jebkuru citu infrastruktūru pēc tās pieprasījuma.

- a. Vai Jums jau ir izveidots kāds savienojums(-i)? Ja jā, lūdzam sniegt infrastruktūru nosaukumus;

Jā Nē

Komentāri:

Ar *Deutsche Bundesbank* sistēmu *SEPA Clearer* no 2010. gada 12. novembra.

- b. Ideālā gadījumā šāds savienojums tiek veidots uz savstarpēji izdevīgiem komerciāliem nosacījumiem. Ja nav šādu komerciālo nosacījumu, pieprasītājas infrastruktūras nodrošinātājam jāsedz visas savienojuma izmaksas (izveide un tālākā uzturēšana). Kas sedz izveidotā savienojuma(-u) izmaksas?

Komentāri:

EKS plāno slēgt savienojumus ar savstarpēji izdevīgiem komerciāliem nosacījumiem. Katra savienojumā iesaistītā infrastruktūra sedz savas savienojuma izmaksas. Savienojumā ar *SEPA-Clearer* Latvijas Banka maksā transakciju komisijas maksu atbilstoši *Deutsche Bundesbank* cenrādim.

- c. Vai ir paredzēts (pēc jūsu iniciatīvas vai pēc pieprasījuma) mainīt iekšējās apstrādes procedūras, lai palielinātu savienojuma efektivitāti? Vai šādas pārmaiņas ir veiktas?

Komentāri:

Lai palielinātu savienojuma efektivitāti EKS pārveides procesā par SEPA atbilstīgu sistēmu, paredzēts veikt apstrādes procedūru papildināšanu, piemēram, EKS klīringa ciklu skaita palielināšanu no diviem līdz trim cikliem un EKS darba laika pielāgošanu, lai apstrādātu maksājumus no *SEPA Clearer* tajā pašā darbadienā.

- d. Kā notiek pārvedumu norēķins starp infrastruktūrām?

Komentāri:

EKS un *SEPA Clearer* savstarpējais norēķins notiks, izmantojot TARGET2. Tehniskā sadarbība ar *Deutsche Bundesbank* notiks atbilstoši infrastruktūru savietojamības procedūrai.

3. Sasniedzamības kritērija nosacījumi: lai veicinātu infrastruktūru atbilstību SEPA, infrastruktūras tiek aicinātas nodrošināt eiro maksājumu nosūtīšanu un saņemšanu uz un no visām bankām eiro telpā, vai nu tieši, vai netieši, izmantojot starpniekbankas vai izmantojot infrastruktūru savienojumus (citiem vārdiem, nodrošināt pilnīgu sasniedzamību).

- 1) Vai jūs varat nosūtīt savu dalībnieku eiro maksājumus un saņemt savu dalībnieku eiro maksājumus uz un no visām SEPA shēmā iesaistītajām bankām eiro telpā, vai nu tieši, vai netieši, izmantojot starpniekbankas vai izmantojot infrastruktūru savienojumus.

Jā Nē

- a. Cik daudzas SEPA shēmā iesaistītās bankas jūs varat sasniegt (tieši vai netieši), pamatojoties uz noslēgtajiem līgumiem?

Komentāri:

2009. gada vidū EKS ir 26 tiešie dalībnieki. Pārējās SEPA kredīta pārvedumu shēmā reģistrētās bankas (aptuveni 4 480 banku) EKS dalībnieki varēs sasniegt, izmantojot EKS savienojumu ar *SEPA Clearer* un *Deutsche Bundesbank* dalību STEP2.

- b. Kā jūs nodrošināt, ka varat nosūtīt (*route*) maksājumu uz jebkuru banku eiro telpā, kas ir SEPA shēmas dalībniece?

Komentāri:

EKS veiks maksājumu apmaiņu ar *SEPA Clearer* un, izmantojot *Deutsche Bundesbank* dalību STEP2, tiks nodrošinātas maksājumu nosūtīšanas (*route*) iespējas jebkurai bankai, kas ir SEPA kredīta pārvedumu shēmas dalībniece.

- c. Lūdzam aprakstīt, kā jūs iegūstat nepieciešamo maršruta (*routing*) informāciju?

Komentāri:

Tā būs EKS pašizveidota maršrutu datubāze, kuras aktualizēšana tiks veikta sadarbībā ar EKS tiešajiem dalībniekiem un *SEPA Clearer*. Maršrutizācijas principi būs daļa no EKS funkcionālā apraksta.

Ja jūs lietojat pašizveidotu maršrutu datubāzi, kā veicat tās aktualizēšanu, piemēram, kā iegūstat jaunāko informāciju no visām SEPA shēmā iesaistītajām bankām eiro telpā?

Komentāri:

EKS veiks pašizveidotās maršrutu datubāzes aktualizēšanu, saņemot informāciju no EKS tiešajiem dalībniekiem – bankām –, kas pārmaiņu gadījumā nekavējoties nosūta Latvijas Bankai atjaunoto informāciju. Savukārt informāciju par pārējām SEPA shēmā iesaistītajām bankām (*SEPA Clearer* sasniedzamo banku sarakstu) Latvijas Banka vienreiz mēnesī saņems no *Deutsche*

Bundesbank.

Kā jūs risināt iespējami pretrunīgo informāciju, ja SEPA shēmā iesaistītā banka ir sasniedzama, izmantojot vairākus maksājumu kanālus?

Komentāri:

Maksājumiem, kas netiek adresēti EKS tiešajiem dalībniekiem, 2009. gada vidū tiek plānots tikai viens maksājumu kanāls – *SEPA Clearer*, kas nosaka tālākos maksājumu kanālu izvēles principus.

Kā tiek pieņemts lēmums par maršrutu, ja ir vairākas SEPA shēmā iesaistīto banku sasniegšanas iespējas?

Komentāri:

Maksājumiem, kas netiek adresēti EKS tiešajiem dalībniekiem, 2009. gada vidū tiek plānots tikai viens maksājumu kanāls – *SEPA Clearer*, kas nosaka tālākos maksājumu kanālu izvēles principus.

- d. Cik ilgā laikā (dienās) jūs varat sasniegt jebkuru SEPA shēmā iesaistīto banku, un attiecīgi, cik ilgā laikā ikviena eiro telpas banka, kas ir SEPA shēmas dalībniece, var jūs sasniegt? Vai jūs varēsiet sasniegt jebkuru SEPA shēmā iesaistīto banku vienas darbadienas laikā, vēlākais, sākot ar 2012. gadu?

Komentāri:

EKS iekšzemes maksājumi sasniegs SEPA shēmā iesaistīto banku vienas darbadienas laikā. Arī pārrobežu maksājumi starp EKS un *SEPA Clearer* sasniegs *SEPA Clearer* iesaistīto banku vienas darbadienas laikā. Atlikušo pārrobežu maksājumu gadījumā laika periods, kādā tie sasniegs SEPA shēmā iesaistīto banku, atkarīgs no STEP2 noteikumiem – patlaban triju dienu laikā.

- e. Ja jūs saviem dalībniekiem patlaban vēl nenodrošināt pilnīgu sasniedzamību, vai jūs to plānojat piedāvāt vēlāk? Ja jā, lūdzam sniegt komentāru, kā to nodrošināsiet un kad?

Jā Nē

Komentāri:

Latvijas Banka nodrošinās EKS dalībniekiem pilnīgu sasniedzamību ar 2010. gada 12. novembri.

4. Godīgas un atklātas pieejas kritērija nosacījumi: lai veicinātu infrastruktūru atbilstību SEPA, infrastruktūras tiek aicinātas nodrošināt finanšu iestādēm iespēju izvēlēties infrastruktūru, pamatojoties uz tās piedāvātajiem pakalpojumiem un cenu, nodrošināt šo pakalpojumu un cenu (*pricing*) pilnīgu pārskatāmību, nepiemērot nevajadzīgus piekļuves ierobežojumus, nenoteikt lietotājiem pienākumu apstrādāt konkrētus maksājumu veidus specifiskā infrastruktūrā vai izmantot noteiktus individuālus standartus (*proprietary standards*), kā arī nenoteikt citu infrastruktūru lietotājiem dalības pienākumu.

- 1) Vai jūsu neliela apjoma maksājumu klīringa pakalpojumu piedāvājums un komisijas maksu struktūra (ieskaitot informāciju (un apjomu) par visu veidu piemērojamām

komisijas maksām, piemēram, pievienošanās maksa, regulārā maksa, transakcijas maksa vai komplekta (*package*) maksa) ir publiski pieejama?

Jā Nē

Komentāri:

EKS piemērojamās komisijas maksas būs publiski pieejamas 2010. gada rudenī.

2) Vai jūs atturaties no dažādu pievienošanās nosacījumu piemērošanas atkarībā no pretendenta veida, tā ģeogrāfiskās atrašanās vietas vai citiem apsvērumiem?

Jā Nē

3) Vai jūs atturaties noteikt pienākumu jūsu dalībniekiem apstrādāt konkrētus SEPA maksājumus specifiskā infrastruktūrā?

Jā Nē

4) Vai jūs atturaties noteikt pienākumu jūsu dalībniekiem lietot noteiktus standartus (*proprietary standards*) SEPA maksājumiem?

Jā Nē

Komentāri:

EKS dalībniekiem būs jāievēro EPC SEPA kredīta pārvedumu shēmas "banka–banka" posma ieviešanas vadlīniju (*SEPA Credit Transfer Scheme Inter-bank Implementation Guidelines*) 3.2. versija, kas apstiprināta 2008. gada 26. jūnijā (Nr. EPC115-06). Vadlīnijas tiks iestrādātas EKS funkcionālajā aprakstā.

a. Ja nē, lūdzam aprakstīt kādus noteiktus individuālus standartus (*proprietary standards*) jūs saviem dalībniekiem nosakāt lietot.

Komentāri:

Jautājums netiek attiecināts uz EKS.

5) Vai jūs atturaties no dalības saistību piemērošanas citu infrastruktūru lietotājiem, ja cita CSM pieprasa savienojumu?

Jā Nē